

A GYŰJTŐKÖRI EGYÜTTMŰKÖDÉS NEMZETKÖZI IRÁNYZATAI

1. ÁLTALÁNOS SZEMPONTOK

A könyvtárak együttműködése általános irányzattá válik. Az együttműködés különböző módozataiban pedig az állománygyarapítás (gyűjtőkörök) összehangolása mind jobban előtérbe kerül.

Egyes országokban még csupán a gyűjtőköri kooperáció fontosságát mérlegelik. Másokban az elméleti megalapozás munkáját végzik. Ismét másokban a tényleges megvalósítás problémáival állnak szemben. Vannak végül országok, amelyek már mérleget is vonhatnak elért eredményekről, vagy balsikerekről.

Az állománygyarapítás összehangolásának gondolatát az az ellentmondás váltotta ki, amely egyrészt a kutatás, a termelés, a tudomány, a technika, az operatív ügyintézés növekvő és differenciálódó igényei, másrészt az egyes könyvtárak korlátozott lehetőségei között áll fenn. Ju. V. Grigor'ev szerint a régi értelemben vett, többé-kevésbé elszigetelten működő egyetemes könyvtárat felváltja a könyvtárak kooperációja.

2. A CÉL

A gyűjtőköri kooperáció célja elsősorban a keretek okszerűbb felhasználása, a külföldi irodalom szükséges volumenü beszerzése - valamennyi számbajövő ismeretág területén, a korlátozott pénzügyi lehetőségek között is a szakirodalmi alapok fejlesztése. Másodsorban cél a felesleges átfedések kiküszöbölésével, az indokolatlan duplumok keletkezésének megszüntetésével megtakarítások elérése.

3. A GYŰJTŐKÖRI KOOPERÁCIÓ MÉRETEI

A kooperáció lehet helyi (városi, pl. London), lehet regionális (pl. Anglia), nemzeti (pl. Farmington-terv, NSZK), nemzetközi méretű (egyetlen a Scandia-terv.).

Minél több könyvtár vesz részt az állománygyarapítás összehangolásában és minél szélesebb a terület, annál bonyolultabb és nehezebb a kooperáció megvalósítása.

A kooperáció méretéhez képest változnak az abban résztvevő könyvtárak. Általában azonban a résztvevők nagyrésze tudományos, főleg egyetemi könyvtár, bár Angliában a nyilvános könyvtárak voltak az uttörők e téren. A legtöbb esetben a nemzeti könyvtárak fontos szerepet töltenek be a kooperációban,

4. A GYÜJTŐKÖRI EGYÜTTMŰKÖDÉS TÁRGYA

Erősen vitatott kérdés, vajon a gyűjtőköri együttműködést kulturális területek vagy tudományágak szerint kell-e elhatárolni. Másként szólva: meghatározott szakterületre, országokra, nyelvekre, vagy ezek célszerű kombinálására kell-e irányulnia az együttműködésnek.

A két háború közötti Németországban mindkét eset előfordult. A Scandia-terv az általános tudományos folyóiratokat nyelvi és földrajzi elv alapján gyűjti, de fellelhető - a kulturtájak szerinti felosztáson kívül - a tudományágak szerinti is, bár eddig csak periférikus tárgyköröket vettek programba (pl. tengerpartok védelme, jávai nyelvészet).

Fő irányzatnak ma azt lehet tekinteni, hogy a tudományokat kisebb területekre tagolják és azokat megosztják a résztvevő könyvtárak között. A kép a következő:

Farmington-terv:	271 tudományterület	60 könyvtár
NSZK:	105	" 25 "
NDK:	61	" 9 "

Az európai tervek eredetileg a periodikum-beszerzés koordinálásából születtek, mert a periodikumok előfizetése a könyvtárak egyik legsúlyosabb terhe. Ugyanakkor a Farmington-terv eddig kirekesztette a periodikumokat.

A Szovjetunió, Lengyelország, az NDK állománygyarapítási kooperációs terveikben a külföldi irodalmat tartják szem előtt, a Deutsche Forschungsgemeinschaft szintén, azzal a feltétellel, hogy a könyvtárak a nemzeti irodalmat saját költségvetésükből szerezzék be. Az amerikai Midwest Interlibrary Center főleg a ritka művek beszerzésének az összehangolására irányul.

Az együttműködésből bizonyos kategóriába eső sajtótermékeket eleve kizárnak, vagyis sehol sincs szó a teljes irodalom gyarapításának egybehangolásáról. Rendszerint kizárják a hazai kurrens sajtótermékeket és a szép irodalmat, mivel a tudományos és műszaki haladás könyvtári támogatása a cél. A Farmington-terv kizárja azt az irodalmat, amelynek értéke bizonyos határon kívül esik, kizárja továbbá a hivatalos kiadványokat, mivel azokat a Library of

Congress szerzi be. A tudományos határvonalat azonban ezekkel az ismérvekkel sem sikerült meghuzni.

5. AZ ELJÁRÁS

Az eljárás alapja a gyűjtőkörök pontos rögzítése. Tudományterületi megosztás esetén valamilyen osztályozási rendszert vesznek alapul (pl. a Farmington-terv a Library of Congress szakrendszerét). A kooperatív állománygyarapítással rendszerint együttjár a könyvtárak bizonyos foku ágazati szakosítása.

Az eljárás során rendszerint több bizottság is alakul - az előkészítésen túlmenőleg - a terv üzemeltetésére.

A terv üzemeltetése során fontosabb bizonyos területeken bizonyos mélységben kiépítendő gyűjteményért vállalt felelősség, mint egyes témakörökben a beszerzésektől való tartozkodás. A gyűjtés mélységének a fokozatai:

- némi tájékoztatásra alkalmas,
- széles körben olvasott,
- szakosított referenzsre alkalmas,
- kutatói gyűjtemény stb.

6. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI

Az együttműködés formái különbözőek. Az USA-ban a Library of Congress kezdeményezésére 60 könyvtár csoportosult együttműködésre önkéntes alapon. Az irányítást az Association of College and Research Libraries, vagyis szakmai szervezet végzi, amely nem rendelkezik hatáskörrel a résztvevő könyvtárak fölött. A beszerzés a könyvtárak rendes költségvetését terheli. A Scandia-terv, amely első ízben csoportosít országokat, hasonló szervezeti. A kezdeményezés a Nordis Vitenskapelige Bibliotekarforbund-é. Ezzel szemben az NSZK-ban a szervezést és irányítást a Deutsche Forschungsgemeinschaft végzi, amely a résztvevő könyvtárak gyarapítási politikájába is beleszól, és befolyást gyakorol az állomány kialakítására. Az NDK-ban a főhatóság szervezte meg a külön gyűjtőkörök szerinti csoportosítás tervét; itt nincs speciális költségvetés, de a devizaelosztást a terv szerint koordinálják.

A könyvbeszerzési kooperációs tervek kezdettől fogva erősen decentralizáltak voltak. Ismeretesek azonban ezzel ellentétes megoldások is. A Deutsche Forschungsgemeinschaft ellenzi a túlzott szétszórtságot, előnyben részesítve a "prézens könyvtárakat", ahol az olvasó mindent megtalál, amire szüksége van.

Az állománygyarapítás összehangolását nemcsak horizontálisan (városok, nagyobb területi egységek különböző típusu könyvtárai tekintetében), hanem

vertikális irányban is igyekeznek elvégezni (az azonos típusu, egy hálózatba tartozó könyvtárak, illetve a rokon profilu könyvtárak közt). Jó példaként szolgálhatnak az NDK-ban meghonosodott munkaközösségek (Arbeitsgemeinschaftok) stb.

7. A GYÜJTŐKÖRI EGYÜTTMŰKÖDÉS FELTÉTELEI

A résztvevő könyvtárak közötti megegyezésen túlmenőleg a sikeres együttműködés feltétele a könyvtárügy kellő színvonala, mert mind a katalogizálásban, mind az olvasók kiszolgálásában szinte kollektív a felelősség.

A kooperatív állománygyarapítás feltétele még az együttműködés egyéb formáinak a kifejlesztése, ideértve a központi katalógusokat, a jól szervezett, gyors belföldi és nemzetközi könyvtárközi kölcsönzést, a fotokópiaszolgálatot, a tájékoztató szolgálat fejlesztését. Ez utóbbinak a Scandia-terv igen nagy fontosságot tulajdonít. A Farmington-terv megköveteli, hogy a résztvevők a könyvek cimleírását a beérkezés után egy hónap alatt eljuttassák a központi katalógus szerkesztőségéhez.

A gyűjtőkori együttműködésnek lélektani feltételei is vannak, mert meggyökeresedett gondolkodásmódot kell leküzdeni, meg kell szabadulni a könyvtári individualizmus légkörétől.

A nemzeti könyvtárak módszertani közreműködése a legtöbb gyűjtőkori kooperációban észlelhető.

S - last but not least - előfeltétele a kooperációnak a megfelelő anyagi ellátottság, különösen a kellő deviza-ellátottság.

8. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS NEHÉZSÉGEI

Általában erős az idegenkedés attól, hogy "guzsbakössék a könyvtárat" - holott rendszerint az együttműködésben való részvétel nem korlátozza a gyűjtőterületet.

Nehézséget okoz az együttműködésben az a körülmény is, hogy az igények egy része határterületre esik, mert ma a problémákat sokszor több tudományág irányából közelítik meg.

Világtendencia, hogy a legkeresettebb művek sokfelé megvannak - a kevésbé keresettek rovására.

Nehéz az együttműködés kiépítése, mert hiányozván a könyvtárak központi irányítása, az együttműködés, a könyvtárak felelőssé tétele valamely ismeretág

irodalmáért csak öntevékenységre épülhet. A londoni egyetem központi könyvtára pl. a megállapodások sorát kötötte kari és intézeti könyvtárakkal.

A szakosítás elméletileg vonzó, alkalmazása azonban sok nehézséggel jár. Így pl. a szakosítás, bizonyos gyűjtési stabilitást kíván, márpedig a szakosítás nem lehet öncél.

Periodikumok koordinált beszerzése a legkényesebb, eddig nem is sikerült kielégítő megoldást találni. Ugyanis a könyvtárközi kölcsönzés kurrens folyóiratokra irányul, ezeket pedig használják, s így nem kölcsönzik. Ezért pl. a Scandia-terv a ritkán használt, kevésbé ismert nyelveken megjelenő folyóiratok koordinált beszerzését irányozza csak elő. Az NSZK-ban kiadott jegyzékek pedig állandó kiegészítésre szorulnak.

A Farmington-tervben előírányzott könyvanyag pedig gépiesen ömlik az országba, ez a megoldás költségessége miatt másutt nehezen alkalmazható.

9. A GYŰJTŐKÖRI EGYÜTTMŰKÖDÉS EREDMÉNYEI

Már az 1958. évi bécsi Unesco szimpózium ajánlotta az európai nemzeti könyvtáraknak, hogy dolgozzák ki az állománygyarapítás összehangolásának és a könyvtárak ilyen irányu együttműködésének a tervét.

Az együttműködés eredményeként ugyanis nő a könyvtárak állománya, egyrészt a kollektív állomány, másrészt a beszerzésből addig kiesett művek felkarolása következtében. A Farmington-terv legnagyobb eredményének azt tekintik, hogy tudatosította a gyűjtőköri felelősséget és a megosztott felelősség elvét. Az együttműködésben résztvevő könyvtárak e mellett nemcsak az állomány gyarapítására, hanem hozzáférhetővé tételére is költik a pénzüket.

Az együttműködés nem jelenti azt, hogy az egyetemes gyűjtőkörű könyvtárak szűkebb tudományági szakkönyvtárakká változnak, csupán azt, hogy különös aktivitással fejlesztik gyűjtőkörük meghatározott részét. Ugyanakkor a szakosítási sémának rugalmasnak kell lennie, hogy tükrözhesse a társadalmi és tudományos változásokat. A kooperáció során ellenőrizni kell a végrehajtás pontosságát és rugalmasságát is. Célszerű ezért állandó bizottságok létrehozása a végrehajtás irányítására.

Az állománygyarapítás összehangolásának és az ezzel kapcsolatos könyvtárközi kölcsönzésnek megvannak a célszerűségi határai. A gyűjtőköri együttműködés eltulzása ugyanis rendszerint arra vezet, hogy az olvasót gyakrabban kell más könyvtárhoz irányítani, számára távolabbi könyvtárból kell a könyvet meg-

hozatni. Ezért a könyvtárügy egészséges fejlődésének alapja - az együttműködés maximális fejlesztése mellett is - az egyes könyvtáraknak nyújtott megfelelő dotáció. A könyvtáraknak közvetlen szolgálattal kell kielégíteniük a kurrens igények legnagyobb részét azzal, hogy a könyvtárközi kölcsönzés inkább csak kivétel maradjon.

10. GYŰJTŐKÖRI EGYÜTTMŰKÖDÉS EGYES ORSZÁGOKBAN

Anglia

Angliában széleskörű a gyűjtőkori együttműködés. Az együttműködést a nyilvános könyvtárak kezdeményezték. A kooperatív állománygyarapítás érdekében pl. London könyvtáraiban bizonyos mérvű ágazati szakosítást hajtottak végre. A gondozott ismeretágak irodalmának gyűjtésével kapcsolatos költségek a könyvtárak költségvetésében külön tételként szerepelnek.

Az eddig készült kooperációs tervek mindenekelőtt a nemzeti irodalomra vonatkoznak. Az Inter-Regional Coverage Scheme értelmében a British National Bibliography-ban 1959. január 1. óta jelzett műveket az ország egyes tájain előre megállapított rendszer szerint szerzik be.

A Background Material Scheme az 1800 előtti művek eltűnése ellen nyújt védelmet.

A természet- és műszaki tudományok terén megjelent külföldi irodalom beszerzéséért a National Lending Library on Science and Technology a felelős, természetesen e gyűjtési körben nem kizárólagos joggal.

A National Central Library az Inter-Regional Coverage Scheme-mel koordináltan módosította beszerzési politikáját. Nem szerez már be 1959 óta megjelent brit könyveket, így a régebbi angol és külföldi irodalom gyűjtése aktívabban folyhat. Különös figyelmet szentelnek a brit hivatalos kiadványoknak, valamint a tudományos társaságok kiadványainak. Ezzel szemben elhanyagolják az orvosi, szépirodalmi és ifjúsági irodalom beszerzését.

A Standing Conference of National and University Libraries 1955-ben gyarapítási koordinációs bizottságot létesített, amely az Egyesült Királyság könyvtáraiban külföldi művek előfordulását vizsgálta, megvitatta továbbá a brit Farmington Plan kérdését.

A keleti és szláv kiadványok beszerzésére 2 bizottság létesült, bizonyos egyetemek keleti és szláv tanulmányi központok lesznek.

Az un. SCOLMA terv (Standing Committee on Library Material on Africa)

25 könyvtár részvételével fogja az afrikai irodalmat beszerezni és a könyvtárak közös jegyzéket adnak majd közre új beszerzéseikről.

Német Szövetségi Köztársaság

A külön gyűjtőterületek (Sondersammelgebiete) alapján végzendő kiadványbeszerzés tervét 1949-ben készítette el a Deutsche Forschungsgemeinschaft. A tudományokat 105 csoportra osztva 25 egyetemi és főiskolai könyvtár között osztották meg, szem előtt tartva a könyvtárak állománygyarapítási politikáját és meglévő állományát. A külföldi könyvek és periodikumok beszerzésének költségeit a Deutsche Forschungsgemeinschaft viseli; például 7000 folyóiratot rendel meg és oszt szét. A belföldi irodalmat a könyvtáraknak maguknak kell beszerezniük. Minden könyvtár köteles a kiadványokat az illetékes központi katalógus részére bejelenteni és az olvasók rendelkezésére bocsátani. Ujabbán a Deutsche Forschungsgemeinschaft ennek az erősen decentralizált tervnek a kiegészítésére "prézens könyvtárakat" létesít főleg az alkalmazott tudományok terén. Az első ilyen típusú könyvtár 1959 óta a hannoveri Technische Informationsbibliothek. A külön gyűjtőterületek szerinti beszerzési tervvel kapcsolatban 1960-ban bizottság létesült a problémák vizsgálatára.

Franciaország

Számos tervet dolgoztak ki az állománygyarapítás koordinálására, de kevés intézkedést léptettek életbe. Még a 2. világháború előtt a nagy párizsi könyvtárak megegyeztek bizonyos igen specializált és drága könyvek és periodikumok beszerzésére nézve. 1963. első negyedében pedig a francia könyvtárak igazgatóságának ülésén a szovjet társadalomtudományi/periodikumok, valamint az afrikai kiadványok beszerzését tárgyalták. Ezen felül Bibliográfiai Tájékoztató Szolgálatot létesítettek, amely az egyetemi könyvtárakat külföldi művek beszerzésében támogatja.

Egyesült Államok

A Farmington-tervben az Association of College and Research Libraries irányításával 62 könyvtár (köztük 46 egyetemi) érdekelt. Ezek szabadon elfogadott (szak szerinti vagy nyelvi, illetve földrajzi) kritériumok alapján koordinálják beszerzéseiket. A humán tudományokat 271 szorosan megszabott szakra bontották. Az együttműködés mindeddig kizárólag monográfiák beszerzésére vonatkozik. A művek kiválasztását általában állami könyvkereskedések végzik ún. "blanket order"-rel a címzett számlájára. A Farmington Plan alapján megkapott

műveket 30 napon belül jelenteni kell a Library of Congress által vezetett National Union Catalog-nak. Periodikumokat, ujságokat, hivatalos kiadványokat, térképeket, fordításokat mind máig nem szereznek be, 1959-ben kiterjesztették a tervet 13 európai és 85 távolabbi országra, ezek irodalmának beszerzését rábízta meghatározott könyvtárakra.

1957-59-ben a Farmington-terv 10 éves működéséről tanulmány készült. A vizsgálatokból kitűnően a szerzeményezés költsége évi 275 000 dollár. Minden beszerzett 205 könyv közül 79 (38,5 %) egyetlen példányban volt meg, 30 (14,5 %) pedig még egy példányban a Library of Congress-ben is megvolt.

A 79 egy példányban beszerzett műből 26 (11,5 %) hasznos volt, 18 (9 %) használhatatlan. A jelentés szerint Európában is követni kell a blanket order rendszerű beszerzést, mert az USA igen kevés tudományos könyvtára szerzi be az irodalmat a nemzeti bibliográfiák alapján. A "country responsibility"-val megbízott (egy-egy ország irodalmának beszerzéséért felelős) könyvtárak viszont megítélésük szerint rendelhetik meg a műveket, nem véve igénybe a blanket order-t.

A Farmington-terv meghagyja a könyvtárak szabad válogatási jogát, csak a teljességet biztosítja - külön pénzen. Egyesek meg vannak győződve sikeréről, mások szerint a terv nehézkes, drága, "uthenger egy dió feltörésére". Nagy hiányosságnak tartják a periodikumok mellőzését.

A Midwest Inter-Library Center-ben 9 középnyugati állam 19 nagy könyvtára vesz részt. Egyes források szerint mind több időt kell a résztvevők meggyőzésére fordítani.

Scandia-terv

A teljesség kedvéért említjük meg a svéd, dán, norvég és finn tudományos könyvtárak nemzetközi együttműködését az állomány gyarapításában.

Ez az egyetlen nemzetek közötti kooperáció. A humanisztikus tudományok azon részére terjed ki az együttműködés, amelyek az érdekelt országok szempontjából un. periférikus tudományágak. Így a teológia, egyháztörténet, nyelvészet, irodalomtörténet, régészet, történelem, néprajz, földrajz, jog egyes részei, összesen 80 tudományág. A szocialista országok közül a Szovjetunió és Magyarország történelmét vették fel a megosztásba és Finnországra profilozták.

Erőfeszítések folynak a humaniorák területén meglévő kooperáció továbbfejlesztésére s az együttműködésnek más tudományágakra való kiterjesztésére.

Itt elsősorban az orvostudományt vették figyelembe. Az érdekelt országok illetékes szervei csak egyhangulag megszavazott javaslatot tekintenek kötelezőnek.

Szovjetunió

A külföldi művek beszerzését országos szinten koordináló tervek még nem öltöttek konkrét formát. Az 1959-ben a könyvtárak helyzetének megjavítása tárgyában kiadott határozat értelmében fokozták a könyvtárak együttműködését. A könyvtárakban részletes felmérést végeztek a jelen helyzetről és az eddig követett gyarapítási politikáról. Leningrádban könyvtárközi tanács alakult az azonos típusu könyvtárak részvételével, melynek hatáskörébe tartozik a "külföldi művek vételét koordináló bizottság". Az Akadémiai Könyvtár vállalja a műszaki és természettudományi, a Szaltükov-Scsedrin Könyvtár az orvosi és művészet-történeti, az Egyetemi könyvtár a humán tudományok, a Mezőgazdasági Akadémia a mezőgazdasági irodalom beszerzését stb.

Igen fejlett az akadémiai könyvtári hálózaton belüli együttműködés. A Lenin-grádi Tudományos Akadémia könyvtára a külföldi műveket saját és 41 fiók könyvtára részére rendeli. Gyűjti a természettudományi, műszaki, földrajzi, filológiai, orientalisztikai irodalmat. A Moszkvai Egyetemi Könyvtár szerzi be a hazai és külföldi műveket annak a 36 intézetnek a részére, amelyek azelőtt a központi könyvtárral együttesen egy közös állományt képeztek. A Lenin Könyvtár az egyetlen remzeti könyvtár, amely aktívan gyűjti az összes tudományág irodalmát. Egyes esetekben más moszkvai nagykönyvtárakkal, különösen a Külföldi Irodalom Állami Könyvtárával megegyezik kevésbé fontos új beszerzések megosztását illetően.

Német Demokratikus Köztársaság

A külön gyűjtőterületek szerinti beszerzés terve 1956-ban lépett életbe. A tudományokat 61 csoportra osztva 9 könyvtár (5 egyetemi, 3 állami és a drezdai Bibliothek der Technischen Hochschule) között osztották fel.

Ettől függetlenül a berlini Deutsche Staatsbibliothek, a Bibliothek der Humboldt Universität és a Deutsche Akademie der Wissenschaften (Berlin) könyvtára beszerzésük koordinálására egyezményre léptek 1962-ben. Ez azonban fontos és értékes kéziratok és referenz művek beszerzésére korlátozódik; az eddigi eredmények szerények. Azt tervezik, hogy csökkentik a felosztható szektorok és növelik a résztvevő könyvtárak számát.

Lengyelország

A lengyel könyvtárak már az első világháborút követő idők óta foglalkoznak a közös beszerzés kérdéseivel, 1929. évi 2. kongresszusukon megvitatták a kérdést, a szaksajtó azóta sem szűnik meg azzal foglalkozni. Az 1950-61. években számos, ezzel a témával foglalkozó konferenciát rendeztek. 1961-ben a Lengyel Könyvtárosok Egyesülete bizottságot létesített a tudományos könyvtárak együttműködésének megvalósítására. Kérdőíveket küldtek a nagy tudományos könyvtáraknak, hogy megállapítsák, mely könyvtárak lennének hajlandók együttműködésre külön gyűjtőterületek szerinti beszerzési terv keretében, milyen állománnyal rendelkeznek stb.

A különböző könyvtári kategóriákon belüli együttműködés sokat fejlődött. Így pl. Łodzban és Poznanban a tudományos könyvtárak külföldi periodikumok beszerzését regionális kollektív katalógusok alapján döntenek el. A mezőgazdasági könyvtárak 1960 óta koordinálják beszerzéseiket. A lengyel irodalom beszerzését már régen felosztották, a krakkói Jagello könyvtár 1800 előtti, a Nemzeti Könyvtár 1800 utáni könyveket gyűjt.

Törekvések a KGST keretében

A KGST országok tudományos és szakkönyvtárai között az állománygyarapítási együttműködést különösen Csehszlovákiából szorgalmazzák. Meg kell jegyezni, hogy Csehszlovákiában nincs országosan szervezett összehangolt állománygyarapítás.

Csehszlovák elgondolás szerint az állománygyarapítás összehangolásának tárgya a tőkés országokból származó tudományos és műszaki irodalom lenne. A megalakítandó előkészítő bizottságnak a következő fő feladatai lennének:

- előzetesen meghatározza az összehangolás mértékét és tárgyát,
- biztosítja a résztvevő országokban a felmérést; e felmérés célja az anyagi (pénzügyi) és személyi lehetőségek feltárása, a nemzeti bibliográfiák alapján a különbségek megállapítása egyrészt egyes tudományágak irodalmának gyarapodása, másrészt ennek az irodalomnak az egyes országokban meglévő tényleges helyzete között,
- osztályozási sémát dolgoz ki a terv végrehajtásához.

Bibliográfia

Az állománygyarapítás összehangolása néhány tőkés országban. / Szovjet cikkgyűjtemény. / [Közread. az I OSZK (Könyvtártudományi és Módszertani Központ.) Bp., 1962, 82 p. - Raktári jelzete a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban: 2-373.

CEJPEK, J.: Možnosti mezinárodní koordinace doplňování knihoven socialistických zemí. = *Knihovnik*, 1963, 6. no. 170-175. p. - A cikk német nyelvű változatának magyar fordítása F 3153 számon készült a KMK-ban.

Empfehlungen des Wissenschaftsrates zum Ausbau der wissenschaftlichen Einrichtungen. 2. Tl. Wissenschaftliche Bibliotheken. [Bonn] 1964. 55-56., 245-248. p. - Raktári jelzete a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban: 3-1766/2.

GENZEL, P.: Durch Koordinierung rationeller arbeiten. = *Das Stichwort*, 1963. 22. no. 4-5. p.

GIBB, J. P.: Foreign book procurement (the decennial Farmington Plan survey and afterwards). = *Journ. of Doc.* 1960. 1. no. 1-10. p.

JUCHHOFF, R.: Cooperation on the Continent. = *Libr. Trends*. 1958. 3. no. 365-376. p.

KING, A.: Cooperation in the field of documentation and information. Report. Roma, 1964, 3. p. / Congresso Internazionale sulla Documentazione e l'Informazione Scientifico-Tecnica, Roma 1964. / F 3174

M[A]C ELDOWNEY, V. J.: Subject specialisation in New Zealand university libraries. = *New Zealand Libr.* 1964. 7. no. 189-197. p.

RAZUMOVSKY, M.: La collaboration en matière d'acquisition d'ouvrages dans quelques pays d'Europe et aux Etats-Unis. = *Bulletin des Bibliothèques de France*. 1963. 8. ann. 4. no. 161-174. p.

WILLIAMS, E. E.: Farmington plan handbook. Cambridge, Mass. 1961. 141 p. - A 7-25. oldalról F 2872 számon készült részfordítás.